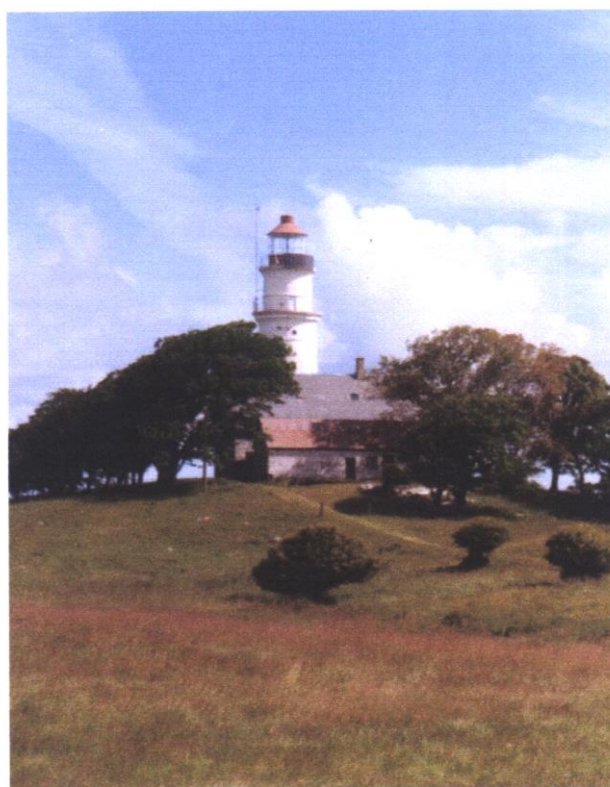

DRENGEÅR PÅ HESSELØ

ERINDRINGER, SKREVET AF EN 12-ÅRIG

FORORD

JOHN OG JEG har lært hinanden at kende, da han i 1948, 12 år gammel, blev optaget i Sønderborg Statsskole. De små nye elever i 1ste mellemskoleklasse har altid noget morsomt at fortælle om "fortiden", når vi får nogle minutter tilovers af timen, og Johns beretninger fra skolen på Hesselø var så aparte og morede kammeraterne så meget, at jeg en dag opfordrede ham til at nedskrive en beretning om hele skolelivet derude på den ensomme ø, mens han endnu kunne huske det, "til fremtidig glæde for børn og børnebørn!"

Det gjorde John, men nu havde han fået mindernes strøm i gang, og den lod sig ikke standse. Vinteren igennem meldte han sig på besøg hos mig, ofte lørdag efter skoletid, når de andre børn skyndte sig hjem, og læste nye små kapitler højt af sine erindringer, som både overraskede og morede mig.

En skønne dag var der blevet en hel lille bog ud af skriveriet i de lange vinteraftener derude på Kegnæs, og den udsender John nu i håb om, at den vil få mange læsere –

især blandt andre skoleelever, og at de vil komme til at synes godt om hans lille havombruste, ensomme ø derude i Kattegat, hvor han har levet sine barndomsår – vidt forskellige fra de fleste andre drenges -, men lykkelige.

Udgivelsen af denne lille bog er blevet et år forsinket – af årsager, som hverken John eller trykkeriet er herre over. I manuskriptet er imidlertid intet forandret; det har ligget i trykkeriet, og John har ikke haft det i hænde siden den dag, han afleverede det. Tegneren, der med så megen interesse har indlevet sig i Johns skildringer af sine oplevelser og på så smuk en måde har givet udtryk derfor, vil desværre forblive anonym, men han bedes herved modtage Johns allerhjerteligste tak.

Margrethe Roed-Müller.

1950.

HESSELØ – BESKRIVELSE AF ØEN

HESSELØ ligger 28 km nord for Isefjordens munding. Når vejret er nogenlunde godt, tager det ca. 2½ time at sejle med postbåden fra Hundested til øen.

Hesselø er på 127 tønder land; den er 1½ km lang og ca. ½ km bred. Det tager en lille time at gå øen rundt langs stranden.

Øen hører til Holbæk amt og Rørvig sogn.

Ved en boring har det vist sig, at øens undergrund består af ler og granitsten, og i en dybde af 81 m kommer det øverste lag skrivekridt til syne. Da boringen nåede dette lag, måtte den standses.

Rundt omkring på øen ligger der en mængde granitsten, som er ført dertil i istiden. Især ved stranden er der mange af disse.

En kilometer nordvest for Hesselø ligger der en meget stor sten, som kaldes "Jydeknoppen". Vanddybden ved stenen er ½ m.

400 m syd for "Jydeknoppen" ligger nordvestrevet, som udelukkende består af granitsten. Sydøstrevet består derimod af rald.

Under højvande står begge revene under vand, og de er meget farlige for sejladsen.

Hesselø fyr blev bygget i 1865. Fyret var da ca. 23 m højt. I 1902 blev det forhøjet, og dets nuværende højde er 24 m. Lysstyrken er på 250.000 normallys. Linsen er lavet i Frankrig. Den er så stor, at der med lethed kan stå fire mand inde i den. Fyret er et lynfyr, dvs. forsynet med en hurtigt roterende linse. Linsen flyder på ca. 200 kg kviksølv. Lampen er en engelsk glødenetslampe. Det tager ½ time at tænde fyret.

Fra fyrets top er der en prægtig udsigt over hele øen. Mod syd kan man se Sjælland, mod øst det høje fjeld ved Kullen, og i meget klart vejr kan man skimte Djursland. Om natten ser man en del fyr, bl.a. Kullen og Nakkehoved fyr.

Hesselø fyr er sammenbygget med fyrboligen. I stueetagen findes fyrmesterboligen; ovenpå bor assistenten og fyrpasseren, og øverst er der loftsrum samt gæsteværelser.

I udhuset er der fælles vaskerum, brændselsrum og værksted. Til fyret hører der et oliehus, hvor der er petroleum og andet. Ved siden af udhuset står der en lade, som også hører til fyret.

Rundt om det alt sammen er der en ståltrådsindhegning, og ved indgangen til fyrets grund er der en låge. På den modsatte side, mod nord, er der en anden låge.

Fyrets jord er på 17 tønder land og bruges kun som græsning for får og køer.

På Hesselø ligger der kun én gård. Alle bygninger er opført i granitsten – lige fra stuehus til hønsehus. Af øens 127 tønder land er kun 25 – 30 tønder opdyrket; resten ligger hen som græsmarker og skov. På gården holdes der omkring 150 får, som hvert forår får henved det samme antal lam. Størstedelen af lammene bliver sendt til land, hvor de kommer på slagteriet. De ældste får bliver skiftet ud, så der bliver alligevel en hel del lam på øen. Hele sommeren går fårene frit omkring og græsser, men om vinteren er de på stald.

Der er også nogle køer på gården, men ikke flere, end at der lige er mælk nok til øboernes eget forbrug.

Af andre husdyr kan nævnes: Heste, svin, gæs, ænder og høns.

På marken dyrkes der havre, byg og roer.

På øen findes der en del skove. Den største skov kaldes "Parken". I denne ligger jagthytten "Hesselhus", som er opført af træ; taget er belagt med græstørv. Uden for Hesselhus står der et grantræ, der har kogler på størrelse med middelstore agurker.

Af andre sjældne træer kan nævnes: Morbærtræer, ægte kastanietræer og sjældne grantræer. I det hele taget er der mange slags planter på øen.

I Parken uden for Hesselhus står der et solur, og ikke langt derfra er der en gammel hejsebrønd.

Træerne i Parken er hovedsagelig løvtræer. Der er dog nogle nåletræer, men øens rigtige granskov er en anden skov, som hedder "Tårnskov". Denne skov består kun af nåletræer.

Navnet Tårnskov kommer af, at der står et udsigtstårn i skoven. Det er ligesom gården bygget af granitsten. Tårnet er ikke højere end ca. 6 m., men fra det kan man alligevel se over trætoppene i skoven. Trappen derop går uden på tårnet; denne trappe er ligeledes af granitsten.

Foruden Parken og Tårnskov findes der en del andre skove på øen, f.eks. en ved gården. På skråningerne nær stranden øen rundt gror der tjørn, men især på østsiden. Ved tjørnene på østsiden ligger der en villa, som hedder "Tjørnebo"

TJØRNEBO

VINTEREN

I DEN TID, vi boede på Hesselø, oplevede vi de tre strenge isvintre 1939 – 40, 1940 – 41 og 1941 – 42. Jeg selv kan ikke huske andre vintre på Hesselø end disse tre.

Den første vinter 1939 – 40 begyndte med, at vinden drejede om i øst, og temperaturen sank betydeligt ned under frysepunktet. Snart viste der sig hvide striber på havet, som ikke længe efter blev til tynd is. Efterhånden som dagene gik, blev isen tykkere og tykkere, og en skønne morgen, da vi så ud ad vinduet, var havet frosset til, så langt øjet rakte.

Det var nu umuligt for postbåden at komme til øen, og vi var helt afsondret fra omverdenen. Temperaturen faldt stadig, og alt frøs til is. Om natten var der 8 graders frost i sovekammeret, og når min mor vaskede gulv med varmt vand, frøs det til is, inden hun var færdig. Sneen begyndte allerede at falde i december, og i januar lå der mægtige snedriver udenfor; sneen føg alle steder hen, selv ind ad de lukkede døre, så der kom til at ligge store snedriver inden for dørene!

Fyrpasserens dreng Frode og jeg kørte meget på slæde rundt omkring på øen, men vi sank tit ned i snedriverne med vore slæder. Det morsomste var dog, når vi var på isen. Vi fik gerne en pose kager med derved. Frode havde lavet en lille sneplov, som vi havde med på isen, og med den dannede vi en mængde veje på den tilfrosne dam. Når vi var færdige med dette, legede vi tagfat på vejene, men kom en af os til at træde ud på sneen ved siden af vejen, var man selv slået. Når vi var kede af at lege dette, gik vi hjem og hentede en cigarkasse fuld af forskellige papirer. Når vi så kom ned på isen igen, legede vi postbud. Vi kørte dammen rundt flere gange, og på forskellige steder lagde vi et stykke papir af, som skulle forestille et brev.

Den dam, som det var morsomst at lege på, var gårdens dam, som var en af de største damme på øen. På den ene side var der træer, som gav læ for vinden, når vi var på isen.

Det morsomste af det alt sammen var dog, syntes vi, når flyverne kastede post og proviant ned fra luften.

Den første flyvemaskine, der kom, var "Zonen", som var på vej til Anholt. Fra stor højde blev der kastet en postsæk ned, som havnede i en snedrive, men den blev senere gravet ud.

Det blev nu ordnet således, at der hver uge skulle komme en flyvemaskine til øen; den kunne dog ikke lande på øen, fordi den skulle have 400 m til at lande på. I stedet måtte den kaste post og proviant ned pr. faldskærm. Første gang gik det ikke så godt; sækkene blev kastet ned fra for ringe højde, så faldskærmen ikke nåede at folde sig ud. Sækkene faldt som sten til jorden, og deres indhold blev en blanding af pulveriseret kiks, sukker, kaffe, sæbe, tobak, smør osv. !

Næste gang gik det bedre; nu blev pakkerne kastet ned fra større højde, og faldskærmene fik tid til at folde sig rigtigt ud. Det så flot ud, når disse faldskærme langsomt kom dalende ned, men de havnede også forskellige steder på øen. Nogle blev hængende i trætoppene, så der måtte klatres efter dem. De fleste pakker faldt dog på den åbne mark, så de var lette at få fat på.

Isen var nu efterhånden blevet tykkere, og på nogle steder var den op til 45 cm tyk. Der var mange store isskruninger, især ud for sydøstspidsen af øen. Nogle af dem var på størrelse med huse, men de fleste var ikke højere end 3 – 4 meter.

Fuglene, som holdt til på øen, led megen sult. Fasanerne kom helt op til husene, hvor vi gav dem noget at spise. Men det var især søfuglene, der led nød; de var ikke værd at skyde, fordi de var meget magre; - og inden lang tid var gået, kunne man finde mængder af dem liggende rundt omkring på isen, døde af sult.

En dag da medhjælperen ved fyret havde været på jagt, så vi at han kom hjem med en levende edderfugl. Han sagde: "Her kommer jeg med en finne!". Fuglen havde en ring om benet, hvorpå der stod "Helsingfors museum" –og et nummer. Vi fik fuglen ind og ville give den noget at spise, men den ville ikke nyde noget, og en skønne morgen lå den død. Min far tog ringen af fuglen og sendte den ind, da vi igen fik forbindelse med land. Nogen tid efter fik vi et brev fra Helsingfors museum, hvori der takkedes,

fordi vi havde sendt ringen tilbage. I brevet oplystes det, at edderfuglen var udruget på Ålandsøerne og var blevet ringmærket to år tidligere.

Min søster og jeg havde mange edderfugle hjemme i et lille skur, men de ville ikke spise, og efterhånden døde de alle sammen.

Da isen nu var blevet meget tyk, kunne det lade sig gøre, at "Zonen" landede på isen.

På gården havde man lavet en sneplov, som egentlig var beregnet til at skulle trækkes af heste.

Nogle timer før maskinen skulle komme, gik alle mændene ved fyret og på gården ud på isen og havde sneploven samt nogle skovle med.

Frode og jeg var naturligvis også med. Men for hestene, som skulle trække sneploven, var det for besværligt at komme over isskruningerne, så de blev hjemme. Da vi havde fundet et sted, hvor flyveren kunne lande, gik vi straks i gang med at skovle sne bort. Bagefter trak vi sneploven hen over det hele, så der blev en helt fin landingsplads for flyveren. Landingsbanen var 300 m lang. Vi lagde nu flag på isen ved siden af landingspladsen, så flyveren kunne se, hvor han skulle lande med maskinen. Da tiden nærmede sig til, at flyveren skulle komme, kom der flere mennesker ud på isen, men det varede længere end beregnet, inden han kom.

Endelig kunne vi se en flyver nærme sig øen; det måtte være den, og ganske rigtigt! Det varede ikke ret længe, før "Zonen" var helt nær; nu begyndte den at dale, og i næste øjeblik landede den på isen. Der var en mængde pakker og breve til øens beboere samt kasser med proviant. Da flyveren havde losset det, lettede han og forsvandt snart for vore øjne. Men nu var det spændende at komme hjem og åbne alle disse forskellige pakker.

En dag, da vi var ude for at fotografere isskruningerne, så vi med et en lille flyvemaskine ustandselig flyve rundt om fyret. Vi tog ved samme lejlighed et billede af den.

Oppe ved fyret havde man også lagt mærke til den, og man forstod nu, at flyveren ville have et sted at lande på. Mændene ved fyret skyndte sig derefter ned på isen og viste flyveren, hvor han kunne lande. Lidt efter landede maskinen, der var en af hærens skolemaskiner. Først steg en flyverløjtnant ud af maskinen, derefter kom en ung pige i flyverdragt; det var min ældste søster, som kom fra København. Da min søster havde fået flyverdragten af, fløj flyvemaskinen af sted igen. Da den var kommet et stykke op, slog den et par kolbøtter som "farvel", hvorefter den forsvandt.

En formiddag blev der fra fyret set to mørke pletter langt ude på isen i NNE- retning; det kunne ikke være andet end mennesker. De var flere sømil fra øen, men nærmede sig langsomt.

Da det senere blev mere sigtbart, kunne man svagt skimte en lille damper, som sad fast i isen ca. 5 –6 sømil ude.

Det gik kun langsomt for de to mænd; de måtte gå uden om de største isskruninger og klatre over de mindre. Fra fyret kunne man se, hvilken vej det var bedst for dem at gå ind til øen. Derfor besluttede min

far, fyrassistenten og fyrpasseren sig til at gå dem i møde. Med en bådshage i hånden begav de sig på vej.

Frode og jeg gik nu op i fyret for at se, hvorledes det gik dem.

Det var en besværlig tur, og de tabte ofte mændene af syne, fordi de høje isskruninger var i vejen. Men efterhånden kom de dem på nærmere hold, og de var meget spændte på, hvilke landsmænd det var.

Det viste sig at være svenskere: en styrmand og en matros, der kom trækkende med en besynderlig slæde, som de selv havde lavet. "Goddag", sagde styrmanden, og han var glad, fordi han så, at der virkelig boede mennesker på øen; havde det ikke været tilfældet, havde de fortsat til land. Dette ville ikke være gået så godt, fordi der var store revner i isen syd for øen. De var fra en lille nødstedt damper, som fra tre uger siden var afgået fra Göteborg. Maden var sluppet op, ligeledes kullene, og nu sad de uhjælpeligt fast syd for Lysegrund fyr. De måtte have hjælp, og derfor var de taget af sted fra skibet.

Damperen var lastet med kaffe og sydfrugter.

Da mændene omsider nåede øen, var de meget trætte af den lange, besværlige tur. De kom op til os og fik noget mad. De kunne ikke nå at komme tilbage til skibet samme dag, men måtte i stedet overnatte. Kaptajnen om bord på skibet var ængstelig for, hvordan det ville gå de 2 mænd med at komme ind til øen. Før de var taget af sted fra skibet, havde de lovet kaptajnen at sende ham en radiomelding, når det kunne lade sig gøre.

Om eftermiddagen sendte min far derfor et telegram til Stockholm – med underretning om deres ankomst i god behold til Hesselø. Det var spændende om aftenen at sidde ved radioen og høre, når damperen blev kaldt op, og det afsendte telegram blev oplæst.

Tredje dag efter styrmandens og matrosens ankomst startede de mod skibet. De havde forskellige ting med sig, bl. a. 25 l petroleum. Vejret var klart og godt, da de tog af sted på den lange vandring til skibet.

Der gik nu nogle dage, så vendte styrmanden tilbage til øen sammen med fem andre. Den morsomme slæde, som nærmest lignede en gyngestol, havde de med. Hver af fyrfamilierne fik nu to mand på kost. Gårdbestyreren slagtede et får til dem, og ellers delte vi vores knappe beholdning med dem.

Efter nogle dages forløb tog de af sted for anden gang, men de vendte snart tilbage igen, da der var en lang revne i isen, som de ikke kunne komme over. Vi tog alle mændene ind til middag, hvorefter vi fulgte dem på vej, og vi havde en pram med, som vi trak på en slæde. Efter at have sejlet dem over revnen sagde vi farvel til dem, og de forsvandt snart for os i snetykningen.

Da det nogle dage efter blev klart vejr igen, så vi at damperen var borte. Inden længe fik vi en melding fra styrmanden, at de lykkeligt og vel var indbragt til Helsingborg.

Vi var nu nået langt ind i marts, og vi længtes meget efter foråret. Det kunne ske, at der kom et par dage med tøj, og en del af sneen smeltede. Når det så igen blev frostvejr, kom der et isslag overalt; det var

meget farligt, for hvis man ikke gik meget forsigtigt, gled man på isslaget. Græsstråene var lige så tykke som fingre, fordi de havde et tykt lag is uden om sig. Telefontrådene var lige så tykke som tove, og fra tagene hang der meterlange istapper.

Men efterhånden steg temperaturen, isen revnede, og sneen smeltede. Dog var der endnu megen is på havet, og det var næsten umuligt at sejle med mindre skibe.

Menneskene på øen led ikke sult, men det samme kunne desværre ikke siges om dyrene på gården. Særlig svinene sultede, og til sidst skreg de af sult. Bestyreren på gården var ulykkelig over, at han ikke kunne give dem noget at spise. Da den første båd efter vinteren kom til øen, havde den da også foder med til dyrene. Det var en stor dag, da den kom. Gårdbestyreren var den, der var mest glad, for nu kunne han igen give dyrene, hvad de kunne spise.

Vi var nu alle sammen glade, fordi vi vidste, at vinteren havde sluppet sit tag, og at alle dens vanskeligheder var forbi,.

FORÅRET

SELV OM VI HAVDE mange interessante oplevelser under isvintrene, var foråret alligevel bedre. Et af de første forårstegn var, at mågerne vendte tilbage til deres gamle redepladser. De kunne komme i tusindvis, og deres skrig lød som et dejligt forårstegn i vore øren.

På øen var der som omtalt mange får. Meget tidligt på foråret fik fårene lam. Det var morsomt at gå rundt omkring på øen og finde lammene. Når vi bar dem hjem til gården, fulgte deres mor altid bagefter, indtil vi var helt inde i stalden, hvor de små lam skulle være.

Men man kunne også finde mange lam, der lå døde af kulde på jorden.

Engang da et får fik 3 lam, ville det ikke tage sig af det tredje lam, og det blev hele tiden skubbet til side. Da gårdbestyreren så det, gav han det mælk af en flaske hver dag. Lammet blev nu mere og mere tamt, og da det blev større, fulgte det bestyreren som en hund alle vegne, hvor han gik. Når han kom op til os for at telefonere, fulgte lammet ham helt ind i stuen. Børnene på gården og jeg selv var meget lykkelige over dette lille lam.

- Men så skete det engang, at bestyreren skulle på jagt på nordvestrevet. Da han havde fået båden skubbet i vandet og var sejlet et stykke ud, så han et lille hoved stikke op af vandet. Han sejlede tilbage for at se, hvad det var, og da så han, at det var det lille flaskelam, der kom svømmende ud til ham. Han tog lammet op i båden og sejlede ind til land med det; men han var ikke kommet ret langt ud, før han igen så lammet komme svømmende bag efter sig. Bestyreren satte da lammet i land for anden gang.

Han så nu ikke mere til det og roede ud til revet for at skyde sælhunde. Da han roede hjem igen, så han noget mærkeligt drive på vandet. Han roede hen til det; -og da så han til sin store forfærdelse, at det lille lam var druknet. - - Det havde altså forsøgt tredje gang at svømme ud til ham!

Da han kom hjem og fortalte om sin oplevelse, blev der sorg over, at de havde mistet deres lille, trofaste lam. - - -

Der holdt mange sæler til på nordvestrevet. Der var flest spættede sæler; dog var der også enkelte gråsæler.

Min far gik tit på sæljagt. Skindet på sælerne er kostbart, og deres tran kan også sælges. En lille sæl var ca. 100 kr. værd.

I gamle dage på Hesselø fangede man sæler på følgende grusomme måde: På den store sten "Jydeknoppen" indhuggede man nogle huller, hvori man satte nogle opadvendte kroge. Når så sælerne havde været oppe at sole sig på stenen, og de skulle i vandet igen, hang de fast i de spidse kroge, og der blev de hængende, indtil man kom og fangede dem. Endnu kan man tydeligt se hullerne, hvori de spidse kroge har siddet fast.

Engang, da min far var på sæljagt, så han en lille sælunge komme svømmende langs med revet. Længere ude svømmede dens moder. Moderen havde opdaget min far, og den kaldte og kaldte på ungen, men den vidste ikke, at der var fare på færde, så den kom ikke. Lidt efter satte moderen fart på indefter, tog ungen på ryggen og svømmede hurtigt ud igen med den. – Da min far så det, kunne han ikke nænne at skyde hverken ungen eller dens moder.

Foruden sælerne var der et meget stort antal fugle på revet. Havmågen, stormmågen og edderfuglen ruger på revet; på selve øen —strandskaden, stormmågen, gravanden, gråanden og skalleslugeren.

Edderfuglens rede er en fordybning i tangen, og den er foret med edderdun. Dens brune farve ligner meget tangens. Mågen er den almindeligste fugl på øen, og mågerne har i hundredevis af reder øen rundt. På en eneste dag kunne man samle en stor kurvfuld mågeæg. Mågerne var meget vrede, når man ville tage deres æg. De skreg og skabede sig og fløj lige ned over hovederne på os; sommetider nåede de helt ned og nappede os i håret. Frode og jeg gik hver dag ud til rederne og samlede æg, så vi kunne få mågeæg til aften.

Hvert forår var vi en tur på nordvestrevet. Vi sejlede derud i min fars pram, og det var tit en meget skøn og spændende tur. Mågerne og edderfuglene fløj omkring os, og af og til dukkede der en sæl op i nærheden. Den første del af turen plejede vi at sejle langs med øen, men så snart vi havde passeret nordvestspidsen, satte vi kursen udad mod revet.

Derude var der mange fuglereder; især var der mange edderfuglereder. Vi gik rundt på revet og så på alle fuglene. Når vi havde set nok på dem, spiste vi vores medbragte mad og drak sodavand. Efterhånden var klokken blevet mange, og vi måtte begynde hjemturen, inden mørket faldt på. Vejret var som oftest smukt, og det varede ikke længe, inden vi igen var i land på øen.

I en af dammene på øen lever klokkefrøen, hvis ensformige kvækken lyder som klokker, der ringer. Om aftenen ved sommertid, når vejret er stille, kan man høre klokkefrøernes sørgmodige toner over det meste af øen. Man

ser dem sjældent, fordi de opholder sig i vandet næsten hele tiden, og hvis de hører den mindste lyd, når de er oppe på land, hopper de øjeblikkeligt i vandet, hvor de bliver, indtil der igen er fuldstændig ro.

Efter hvad jeg nu fortæller, skulle man egentlig tro, at Hesselø er en tropeø.

Engang da vi gik en tur langs stranden, fandt vi en klase dejlige, gule bananer, som vi tørrede og senere spiste.

En dag så vi en papegøje, der sad ude på græsplænen. Oppe hos min kammerat Frode havde de et fuglebur med nogle andre fugle i, og Frode var meget interesseret i at få papegøjen fanget. Han holdt øje med den oppe fra vinduerne. Endelig kom den flyvende op og satte sig på tagrenden i nærheden af køkkenvinduet. Froles far hentede i en fart noget korn og strøede det ud på køkkenbordet, dernæst åbnede han forsigtigt vinduet og gemte sig bag ved bordet. Papegøjen fik snart øje på kornet; og det varede ikke længe, før den var inde i køkkenet. Nu var papegøjen fanget! Det var en smuk, blå undulat, som snart blev sluppet ind i buret til de andre fugle.

Nu i forårstiden kom også skildpadderne frem fra sumpene. Hvor mange der var af disse, ved vi ikke. Vi har engang haft en skildpadde hjemme, som vi selvfølgelig lod gå igen.

I sin tid fandtes der også kænguruer på øen, og om disse fortælles der følgende historie: En karl på gården gik i mørkningen en tur. Han så intetanende disse kænguruer komme hoppende imod sig, og da han troede, at det var nogle onde trolde, gik han hjem og hængte sig! – Hans grav findes endnu på en lille kirkegård på øen, hvor kun en ligger begravet foruden ham.

Forklaringen på, at disse dyr var på øen, er denne:

Papegøjen er rimeligvis kommet flyvende fra et forbigående skib.

Skildpadderne er ført dertil omkring 1930 af en greve, som dengang ejede øen. De har vænnet sig til det danske klima, og har endogså overvintret i flere strenge isvintre.

Kænguruerne er for længst borte, men også de var tilført af øens tidligere ejer.

Foruden disse findes der andre interessante dyr på øen. I tårnskoven lever der store italienske skovmyrer, som bygger myretuer på størrelse med små høstakke. Disse tuer bliver lavet af flere tusinde grannåle, som myrerne slæber sammen.

Myrerne var tilført øen til føde for fasanerne i vintertiden. Desuden findes den store spiselige snegl, vinbjergsneglen, på øen. Denne lever i parken. Engang fik øen et sjældent besøg, nemlig af en stork, men ikke længe efter fløj den bort igen.

SOMMEREN

DEN NORDVESTLIGSTE DEL af Hesselø kaldte vi for "Nordvesten".

Hver Sct. Hans aften havde vi bål derude. – Den Sct. Hans aften, jeg bedst kan huske, forløb sådan: Det var et pragtfuldt vejr, luften var varm, himlen var klar, og havet lå som et spejl. Det var den 23. juni, og om aftenen skulle man have Sct. Hansbål. Alle øens beboere skulle derud. På gården havde man lavet kaffe og bagt kager til turen.

Da vi så allesammen havde fået aftensmad, gik vi ud til Nordvesten, hvor man allerede havde fået lavet et stort bål. Fra gården havde man foruden kaffe og kager taget en radio og en antenne med.

Vi drak kaffe ved 21- tiden, og derefter tændte man bålet; men lige da det var tændt, opdagede vi, at der lå en mågekylling inde i bålet, og det kan nok være, at vi fik den ud i en fart, inden flammerne nåede den.

I samme stund gik solen ned i vest, og man kunne svagt skimte Sjællands kyst. Alt var nu blevet så stille, ikke en vind rørte sig, og til sidst gik også bålet ud. Klokkeren var nu blevet 22, og vi hørte radioavisen. Da vi havde hørt den, sad vi endnu en time og nød vejret, og først kl. 23 tog vi hjem.

I året 1941 fik jeg nye legekammerater. Bestyreren på gården skulle nu flytte, og en ny bestyrer skulle til øen. Han havde 3 drenge. Den ældste hed Kaj, den mellemste Svend Erik, og den yngste hed Jens. Kaj var et år yngre end jeg, og nu kom vi til at lege godt sammen.

I dammen bag ved gården fangede Kaj og jeg salamandre og frøer. Vi tog dem gerne med hjem for at se på dem, men et par dage efter satte vi dem ned i dammen igen. Vi kunne få lang tid til at gå med at betragte frøerne; vi syntes, de kvækkede så kønt, og somme tider lykkedes det for os at fange en af dem. De havde de skønneste blå øjne, og når vi så på dem, var det, lige som om de ville spørge, om de måtte komme ud af spanden og igen slippe ud i dammen. Vi lod dem da også komme ud i mosen igen, og det varede heller ikke længe, før de kvækkede glade sammen med de andre frøer derude.

Bestyreren kasserede en dag 3 store jerltrug. Han smed dem ud i dammen bag ved gården. De flød let på vandet, og nu fik Kaj og jeg lyst til at bruge dem som både. Det måtte vi ikke, for dammen var for dyb, og trugene kunne nemt kæntre.

I nærheden af denne dam lå der en anden, som på det dybeste sted var knap en halv meter. Her fik vi lov til at sejle med trugene, hvis vi ville være forsigtige, for var vi ikke det, fik vi nemt våde fødder. Kaj, Svend Erik og jeg fik nu hver et trug at sejle i, og vi gik straks i gang med at bære trugene over i den nærliggende dam. Inden ret længe havde vi alle de tre trug ovre i dammen. Vi fik fat i 3 kæppe, som vi brugte til at stage os frem med. Kaj, som var ivrig efter at prøve sit trug, stagede fra land med en sådan fart, at han fik overbalance og faldt baglæns ned i truget med det resultat, at truget fyldtes med vand, og Kaj fik våde bukser. Vi sejlede nu ikke mere den dag, men næste dag var vi igen ved dammen.

Nede ved stranden lå der en gammel båd, som intet blev brugt til. Der var en del utætheder i den, men de kunne nemt tættes. Frode og jeg havde stor lyst til at få denne båd op i en af dammene på øen, og det fik vi også lov til. En dag kom de fra gården med hest og vogn og kørte båden op til en af dammene, som lå på fyrets jord. Frode og jeg gik straks i gang med at tætte båden, og inden ret længe var den næsten tæt. Den kom nu ud i vandet, og hele dagen sejlede vi i den; det morede os meget. Frodes hund, som hed Rap, sad i forstavnen, når vi stagede båden frem, og den var altid med os ude at sejle. Dammen var ikke ret dyb, så der kunne ikke ske noget særligt, selv om vi faldt i vandet, men det gjorde vi aldrig. Vi legede, at Frode var kaptajn, Rap var matros, og jeg var styrmand. Frodes far lavede en kahyt på båden, og det var nu dobbelt morsomt at sejle i den.

Om sommeren var dammen næsten udtørret, så i den tid kunne vi ikke sejle i båden, men så fandt vi på noget andet:

Rundt om dammen voksede der en mængde siv. De stod næsten på det tørre, så vi kunne gå imellem dem. Frode og jeg lavede stier i sivene hele dammen rundt. Når vi havde lavet dem, var det meget morsomt at lege på stierne, og det fik vi megen tid til at gå med.

I juni måned var der et flor af gule iris i denne dam; de var meget smukke at se på, og i den tid legede vi ikke i sivene for ikke at træde dem ned.

Ude på det store hav måtte Frode og jeg naturligvis ikke komme, undtagen når der var voksne med.

I august måned søgte store stimer af makrel til farvandet omkring Hesselø. Man kunne undertiden se store flokke af måger, der slog ned i vandet efter makrel. Vi var tit ude at dørge makrel, og det foregår på følgende måde: Man tager et langt stykke fiskesnøre, på hvis ende der bliver fastgjort en krog. Lidt højere oppe på snoren binder man et stykke bly. Når man sejler, sætter man et stykke sølvpapir

på krogen, indtil den første makrel bider på, derefter skærer man et stykke af denne og sætter det på krogen, og så begynder makrellene rigtigt at bide.

En dag, da vejret var pænt, tog min far og jeg ud for at dørge makrel. Vi sejlede i fyrets båd. Det blæste lidt, men det skulle det også helst, for ellers kunne vi ikke komme ret hurtigt af sted.

Da vi var kommet langt nok ud, satte vi sølvpapir på krogene og begyndte at dørge. Det varede noget, inden vi kom ind i en stime, men da vi kom det, fangede vi den ene makrel efter den anden. Så varede det atter en lille tid, før der igen kom bid, men så bed fiskene også på uafbrudt. Jeg var tit så ivrig med at hive makrel op i båden, at de hoppede af, inden de nåede så langt.

Nu var det jo rart at få nogle af makrellene røget; der var intet røgeri på øen, men så fandt vi på selv at lave os et. Vi fik fat i en gammel jerntønde, som vi slog bunden ud af. Tønden stillede vi på fire mursten; vi gjorde ild i bunden af den og lagde noget savsmuld på for at få det til at ryge godt. Vi hængte makrellene på nogle smalle jernstænger og satte dem ind i tønden.

Når der var gået nogle timer, var makrellene helt færdigrøgede. De smagte dejligt, og det blev ikke sidste gang, vi røgede makrel i vores hjemmelavede røgeri.

Ude på det dybe vand kunne man fange hummere. Frodes far havde nogle "hummertejner"; det er nogle tremmekasser med to "kalve" (tragtformede net) i. Inde i tremmekassen er der ophængt nogle tørrede fladfisk for at lokke hummerne derind. I bunden af hummertejnerne er der anbragt nogle mursten for at holde tejnerne på bunden af vandet. Frodes far havde også nogle rødspættegarn, hvori han fangede fladfisk til at komme i hummertejnerne. Når han var ude at hente tejnerne, var "Rap" altid med. Frode og jeg var også tit med.

Når vi var kommet ned til den lille havn, hvor kun robåde kunne lægge til, og Rap ikke var kommet med, kaldte Frodes far på den; og i pilende fart kom den løbende oppe fra fyret ned over bakken til havnen, hvor den straks hoppede ud og satte sig i forstavnen af båden.

Vi roede ud mod hummertejnerne. De var temmelig langt ude, men omsider nåede vi dem. De var fulde af søstjerner og krabber, men der var dog også nogle hummere i dem. Alle krabberne blev kastet over bord, undtagen taskekrabberne, fordi deres kløer godt kan spises, men de var ikke så meget værd som hummerne.

Hvis vi stak en finger ned til hummerne, nappede de os med deres skarpe klosakse, og de kunne godt nappe meget hårdt; derfor blev de ombundet med sejl-garn.

Foruden krabber og søstjerner kunne der godt være ulke i hummertejnerne, og dem skulle vi tage os i agt for, for de havde spidse pigge på ryggen, som vi kunne stikke os væmmeligt på.

Fiskerne fra Hundested fangede også mange hummere i nærheden af øen. Ål og torsk var der næsten ingen af, fordi sælerne fordrev dem.

På grund af de mange sten, der ligger på og omkring øen, er der en dårlig badestrand.

Kun to steder er den nogenlunde god, nemlig ved Nordvesten og en lille strækning ved østkysten. Kun disse to steder er der sandbund. Ved østkysten stod der er badehus, som blev bygget for mange år siden af grev Holstein

Rathlou, som dengang ejede øen. Badehuset var bygget på en cementsokkel, der lå lige i strandkanten. Det var meget smukt bygget, og det havde et spidst tag, så det næsten lignede en pavillon.

Vi var tit i vandet, men på det tidspunkt kunne jeg endnu ikke svømme.

En dag fik øen besøg af svømmepigen Elna Andersen. Hun ville påtage sig at svømme fra øen til Hundested (vores nærmeste by), og en nat ved tretiden startede hun fra Hesselø.

Der sejlede naturligvis en båd ved siden af hende. De, der sejlede i båden, havde lånt min lommelygte, for at de hele tiden kunne holde øje med hende. Når vi sejlede med postbåden fra øen til land, syntes vi, at det var en meget lang og besværlig tur, men at òn kunne svømme hele den lange vej, var os næsten utænkeligt. Hele dagen svømmede hun uafbrudt, og først helt ud på aftenen nåede hun Hundested, men da var hun også meget udmattet.

Fra gammel tid fortælles det, at en hest havde udført samme præstation. Den havde sit føl i land, og den længtes så meget efter det, at den gav sig til at svømme til land. Man hørte senere, at hesten i god behold var kommet i land på nordkysten af Sjælland.

Det var ikke mange turister, der om sommeren fandt vej til Hesselø, men dog viste fyrets gæstebog, at kong Christian d. X og dronning Alexandrine har været en tur på øen; det må have været for flere år siden, for kronprins Frederiks og prins Knuds navne står med barnlig håndskrift. Også professor Niels Bohrs navn står i gæstebogen.

En tid var Frode i land og gik i skole, fordi man ikke kunne få nogen lærer eller lærerinde til øen.

Da Frode kom hjem igen, havde han et lille gedekid med. Dette havde han fået af sin familie. Gedekiddet var meget morsomt at lege med. Somme tider kunne det være så glad, at det sprang helt op i luften; ja, det hoppede endogså helt op på ryggen af os, når vi sad i græsset. Når man kaldte på det, kom det løbende for fuld fart hen imod os, og det var meget kælent. Gedekiddet holdt meget af at lege, og somme tider stangede det efter os, når det var rigtig ivrigt.

En eftermiddag gik det ind i vores sovekammer og trampede med sine snavsede ben oppe i sengene på de rene dynebetræk!

Nede ved oliehuset stod der nogle tomme petroleumstønder; dem legede Frode og jeg med, og en dag fandt vi på at lave en vippe. Vi tog et bræt, som vi havde fundet ved stranden, og lagde det op på en petroleumstønde. På den måde fik vi vippen lavet.

Da geden så, at vi vippede, ville den også være med. Den sprang op på petroleumstønden og ud på brættet, hvor den gik frem og tilbage, mens vi vippede; og hver gang senere, når vi tog os en vippetur, var geden altid med.

Foruden gedekiddet var der andre husdyr ved fyret. Således havde min søster nogle hvide kaniner, som hun hver dag gav græs og roer. De boede i et lille hus nede bag vores hønsehus.

Alle tre familier havde høns, og det kunne nok betale sig, for så behøvede vi ikke at købe æg i land.

Vi havde på den tid en hund, som hed Pjevs. Det var en ruhåret foxterrier. Det var en meget god og kær hund, men den var blind på det ene øje. Når man kastede en sten, løb Pjevs straks hen og samlede den op; derefter kom den tilbage med

stenen i munden og lagde den for ens fødder. Men efterhånden blev den også næsten blind på det andet øje. Nu ville min far og mor ikke lade den leve mere, og en dag skulle den skydes. Vi havde altid holdt meget af hunden, så det var hårdt for min søster og mig, da vi hørte et skud og således fik at vide, at Pjevs var død – og allerede begravet. Vi hentede en sten nede fra stranden, og på den skrev vi med sort maling hundens navn og dødsdag. Rundt om graven satte vi nogle hvide sten. Da jeg senere kom en tur til Hesselø, stod Pjevses gravsten der endnu.

EFTERÅRET

ÈN GANG HVER UGE fik vi post fra land. Hver fjortende dag kom postbåden, og hver fjortende dag kom fyr- og vagervæsenets damper ”Kattegat”. Det var meget spændende, når postbåden eller ”Kattegat” skulle komme. Vi kiggede efter fartøjet oppe fra fyret, indtil vi kunne skimte det langt ude mod syd.

Nede på gården spændte man hestene for en vogn, så man var klar til at køre ned til stranden, når postbåden nærmede sig øen. Kaj, Svend Erik og jeg fik gerne en køretur med vognen ned til stranden. Postbåden lagde til en snes meter ude, da der ingen havn fandtes på øen. I stedet sejlede fyrpasseren ud til postbåden i en pram efter varer og post. Hvis en hest eller en ko skulle med til land, måtte den svømme bag efter prammen hele vejen ud til postbåden, og derefter blev den hejst op i lasten.

Fyrpasseren sejlede gerne flere gange ud efter pakker; og når alle pakkerne var i land, blev de læsset op på vognen, hvorefter vi kørte op til fyret. Her kom postsækkene og varerne til fyrfamilierne af, hvorefter de tomme kasser, hvori købmandsvarerne havde ligget, igen blev sat op på vognen. Så kørte den ned til gården, hvor varekasserne til bestyreren blev læsset af.

Når alt så var færdigt, kørte vognen igen ned til stranden, hvor pakkerne, som skulle med til land, blev læsset af. Fyrpasseren og føreren af postbåden sejlede nu ud til postbåden i prammen. Når de var kommet derud, bragte de først pakkerne om bord, og til sidst sejlede fyrpasseren tilbage igen. Vi kørte nu med vognen op til gården, og mens vi kørte, kunne vi se postbåden sejle tilbage mod Hundested, hvorfra den var kommet.

I slutningen af september begynder fugletrækket. Når nætterne begynder at blive mørke, lokker fyrets stråler fuglene til sig. Det er af stor interesse for zoologerne, for fuglene, som falder ved fyrene, kan fortælle meget om deres trækveje. Enhver fugl, der stødte mod fyrets ruder, sendte vi ind til zoologisk museum; især de fugle med ring om benene havde stor interesse.

I en mørk septembernat med regndis kunne man i strålerne af fyret se fuglene, der lignede hvide ildgnister, flyve rundt om lyset: Af og til kunne man også høre deres skrig, og der fløj gerne nogle mod ruderne i fyret,

hvorefter de faldt døde til jorden. Nogle fugle nøjedes med at få vingen brækket, når de fløj imod, men de fleste slap ikke så let.

Om morgenen kunne man finde mængder af fugle, der lå rundt omkring ved fyretablisementet. Således opsamlede vi en morgen over to hundrede. De forskellige arter var hovedsagelig: Stære, drosler, lærker, fuglekonger, ænder, kælke og fluesnappere. Enkelte større fugle faldt også, såsom duer, ænder, snepper og bekkasiner.

Der kunne dog også falde sjældnere fugle ved fyret; således fandt man en morgen en hvid solsort, en såkaldt albino. Vi sendte den ind til zoologisk museum, hvor man den dag i dag kan få den at se.

En dag, da min søster gik en tur langs stranden, opdagede hun en stor, hvid fugl, som sad på en sten og ikke rørte sig af stedet. Den så ud til at være syg, og min søster gik hen for at tage den med hjem; men da hun lige skulle til at tage fat på den, trak den et drabeligt næb ud af vingen og bed hende i fingeren. Det kunne nok være, at hun i en fart trak fingeren til sig, inden fuglen bed rigtigt til!

Min søster gik nu hjem og fortalte min far, hvad hun havde set; derefter gik de igen ned til stranden. Da de kom derned, sad fuglen der endnu, og de kunne regne ud, at den måtte være syg, og derfor slog min far den ihjel. Min far og søster tog nu fuglen med hjem.

Nogle dage senere sendte vi den ind til zoologisk museum, og det viste sig, at fuglen var en havsule, som man kun sjældent træffer ved de danske farvande.

Hvert efterår fik øen besøg af nogle jægere, som boede i jagthytten "Hesselhus". De havde jagthunde med, der skulle jage dyrene op af deres skjulesteder. Når de var på jagt og havde skudt efter et eller andet dyr, kastede de altid de tomme patronhylstre bort. Disse samlede Frode og jeg op og tog dem med hjem, hvor vi legede med dem. De dyr, man kunne skyde på øen, var: Fasaner, harer, skovduer, snepper og ænder.

De to rev, som omgiver Hesselø, er som omtalt meget farlige for sejladsen.

I tidens løb har der været mange strandinger på revene, især efter krigens udbrud, fordi fyret ofte skulle slukkes om natten. Et år i krigens tid var der således ikke mindre end 10 strandinger.

På fyret er der indsat en plade af sandsten til minde om en fyrmester, der havde reddet en hel skibsbesætning fra en norsk bark, som var strandet på revet: Dette skete i stormfloden 1872.

Vi har haft besøg af mange søfolk, hvis skibe var strandet på revene.

Engang strandede der en stor tysk damper på sydøstrevet. Den var på 6000 bruttotons. Henimod aften, den dag den var strandet, ville fyrassistenten ro ud for at se den. Min søster og jeg fik lov til at komme med. Vejret var stille og klart, så det tog ikke ret lang tid at ro ud til den. Damperen hed "Drau"; den var meget høj, og vi kunne sejle helt hen under den, og derfra kunne vi ikke se op til rælingen, fordi vi sejlede helt inde ved skibssiden. Roret var så stort, at vi kunne få øje på månen, som stod

ret højt på himlen, ved at se op mellem roret og skibet, når vi sejlede et stykke ud fra dette.

En dag, da vi så ud ad vore vinduer, opdagede vi 8 sømænd, som kom gående op mod fyret. Da de kom op til vores hus; sagde kaptajnen:” Den ville ikke længere”. Han fortalte, at de var fra en tremastet skonnert, som var strandet på revet den foregående dag, og på grund af tåge vidste de ikke, hvor de befandt sig.

Hele natten havde de opholdt sig på revet, og først næste dags morgen opdagede de, at de var strandet på nordvestrevet ved Hesselø.

Skonnerten hed ”Åse Henny”; den var på vej fra Vejle til København med brunkul.

På grund af de mange sten, der er i nærheden af og på revet, blev skonnerten læk, og derfor kunne det ikke betale sig at sende bud efter en af Switzers både. Skonnerten var desuden gammel og rådden i plankerne.

Alle fyrfolkene sejlede hver dag ud til skonnerten for at bjærge proviant og skibsinventar. Senere bjærgede man også sejl og tovværk.

Tiden gik, og skibet blev vrage. Nu blev også maskindelene bjærget. Man sejlede hver dag ud til skonnerten i pramme og joller for at hente de tunge maskindele. Det var meget farligt at sejle med disse, fordi mange af dem vejede op til 1000 kg, og prammene kunne nemt kæntré; blot maskindelene lå lidt skævt i bådene, kunne det ske.

Alle maskindelene blev lagt ind i badehuset. Senere kom der sejlede en galease til øen, som skulle bringe alle maskindelene til København. Da det største anker skulle lægges ned i en pram, kom det til at ligge skævt i prammen, hvorefter denne fyldtes med vand og gik til bunds. Nogle minutter efter blev båden hævet, og nu sejlede man ud til galeasen med ankeret. Resterne af vrage købte fyrfolkene, så vi havde brændsel for lang tid. Frode og jeg fik også noget fra vrage, bl.a. en talje, som vi morede os meget med.

Der drev meget vraggoods ind på øen samt et par ituslåede både.

Der strandede flere andre skibe på revene, hvoraf nogle blev vrage, men de fleste af disse kan jeg ikke huske.

SKOLEN

Skolen på Hesselø er sikkert en af landets allermindste. Der er kun to skolebænke, og antallet af elever varierer fra 2 til 6. Skolen findes i en af bygningerne ved fyret.

I den tid, vi boede på øen, har vi haft 5 forskellige lærerinder; deraf var de to mine søstre.

I foråret 1943 kom Kaj og jeg i skole. Dengang var min yngste søster lærerinde på øen. Vi gik i skole fra kl. 9 til 12.

Skoledagen begyndte med, at vi sang morgensang kl.9. Derefter læste min søster et stykke fra bibelhistorien og forklarede os det, og så skulle vi fortælle, hvad vi kunne huske af dette.

Kl. 10 skulle vi regne; det varede til 10.30; derefter skulle vi skrive til kl. 11, og i den sidste time læste vi og havde somme tider også lidt geografi.

En af de første dage, vi var i skole, sagde Kaj midt i en time: "Nu ska a hjem å røre i æ sovs!"

Da kong Chr.X blev 70 år, sendte Hesselø skole et telegram til ham i dagens anledning. Nogle dage senere fik vi et takkekort fra kongen; det satte vi i en ramme og hængte det op på væggen i skolestuen.

Engang havde vi en lærerinde, frk. Thomsen, fra København. Ved juletid lærte hun os at lave lerting og anden julestads. I dagene lige før jul havde vi ikke ret meget at bestille i skolen, for i den tid lavede vi julestads. Selv de børn, der endnu ikke gik i skole, fik lov til at komme ind i skolestuen og lave julestads. Vi klippede hjerter til at hænge på juletræet og desuden både kurve, stjerner, kræmmerhuse og meget andet.

Om eftermiddagen var vi i skoven for at hente ler, som vi tog med hjem, og lærerinden lærte os at lave forskellige lerting. Vi lavede både huse, kirker, nisser, dyr og meget andet. Når vi havde formet figurerne, lod vi dem tørre, hvorefter vi farvede dem, og så var de helt færdige.

JULEN

Den største fest, vi fejrede på øen, var naturligvis julen. Når julen nærmede sig, fik min mor travlt med at bage og gøre rent i huset.

Vores store dag inden selve juleaften var d. 17. december, for da kom fyr- og vagervæsenets damper "Kattegat" med alle julepakkerne. Hver jul var der en julemand med "Kattegat", og alle vi børn var nede på stranden for at tage imod ham. På sin ryg havde han en sæk med alle vore julepakker i, og desuden havde han nogle juletræer med, som skulle deles ud til fyrfamilierne og familien på gården. En jul måtte vi dog undvære julemanden, fordi han var blevet søsyg!

Lillejuleaftensdag var vi en tur i skoven for at hente gran til at pynte med i stuerne.

I skolen havde lærerinden pyntet et juletræ, og nogle dage før jul var vi alle sammen inde i skolen og dansede om juletræet.

Så oprandt endelig den store dag, juleaften. Om formiddagen bar vi juletræet ind i stuen, hvor min søster og jeg pyntede med al den julestads, vi havde lavet i skolen.

Til middag fik vi risengrød med en mandel i, og den, der fik denne mandel, fik også en mandelgave. Kl 15 fik vi kaffe, og nu blev stearinlysene tændt. Lidt efter blev julegåsen sat ind i ovnen, og kl 18 skulle den spises.

Kl. 19 dansede vi om juletræet; derefter læste min far juleevangeliet, og så så vi pakker til langt ud på natten.

Juledag var fyrfamilierne og familien på gården oppe hos os og drak kaffe, og de følgende dage var vi inviteret ud.

TYSKERNE

DE FØRSTE TRE ÅR af krigen var vi fri for tyskerne, men en skønne morgen kom der to store invasionspramme til øen. Den ene af disse kunne sejle helt ind til strandbredden.

En traktor blev kørt ud af invasionsprammen; derefter kom der et helt jerngitterværk ud af den, og der skulle over 10 mand til at bære det. En hel del andre mærkelige ting kom ud, og så sejlede den bort igen.

20 tyskere, som skulle blive på øen, fik lavet nogle volde og træhuse på bakken mellem fyret og gården. Senere blev et helt radaranlæg sat op på bakken, hvortil man brugte det gitterværk, som kom i land på strandbredden.

Tyskerne boede i Hesselhus i parken. De ødelagde en mængde ting på øen. F. eks. rev de det smukke badehus ned, skød til måls efter en ørn, som var lavet af metal, og som stod på en stenhøj med udbredte vinger. De huggede en smuk galionsfigur, en havfrue af træ, i stykker, rev den gamle hejsebrønd itu og ødelagde meget andet.

Fyret blev malet blåsort, fordi det ikke måtte være synligt for flyverne, som overfløj øen.

AFREJSEN

MEN SÅ KOM DER EN DAG, da min far søgte fra Hesselø. Han søgte Kegnæs fyr på Als – og fik det.- En tidlig morgenstund kom fyr- og vagervæsenets damper "Argus", som vi skulle sejle bort med. "Argus" lagde til et stykke fra land. Hele dagen sejlede man frem og tilbage mellem "Argus" og øen med alle vore møbler og alt det, vi skulle have med til Kegnæs. Ved aftenstid, da alle sagerne var kommet om bord, sejlede vi med ud til "Argus", hvor vi sov om natten.

Næste dags morgen sejlede vi ind til øen, hvor vi skulle fange vore høns, men det lod sig ikke gøre, fordi hønsene var så vilde, at de fløj langt ud over marken. Til sidst måtte vi bytte høns med den nye fyrmester, som skulle bo på øen.

Ved middagstid samme dag, nemlig den 9. december 1943, sagde vi farvel til alle øens beboere og sejlede ud til "Argus", hvor vi fik middagsmad.

Kl. 16 om eftermiddagen sejlede "Argus". Vejret var smukt denne decemberdag, og det varede ikke længe, før vi var et godt stykke fra øen. Fyret var tændt, så vi kunne se det, lige til vi nåede ud for Sjællands Odde, men til sidst forsvandt også det ud i den mørke decembernat, og dermed var den herlige tid på Hesselø slut, den tid, jeg aldrig vil glemme.

DEN LILLE Ø I KATTEGAT

Midt ude i Kattegat er der en ø,
som ligger så langt fra land;
derude skyller den friske sø
op imod Hesseløs strand.

Skønt øen ikke er meget stor
og bare er kendt af få,
så er det den dejligste plet på jord
midt ude i havets blå.

John Westborg

FARVEL HESSELØ